

Opis źródła:

W XIX wieku, w wyniku przemian społecznych i gospodarczych, zaczęły się organizować ruchy feministyczne, które postawiły sobie za cel walka o prawa wyborcze, edukację oraz równouprawnienie w zakresie pracy. Kluczowym momentem było przyznanie kobietom praw wyborczych w wielu krajach w pierwszej połowie XX wieku. Niniejsze źródło przedstawia jedno z wydarzeń na drodze do równouprawnienia Polek.

Miejsce wydania:

Prawda. Tygodnik Polityczny, Społeczny i Literacki, R.27, 1907, nr 6.

Tekst źródła:

Z rachunku kobiecego w Warszawie

Hasło równouprawnienia kobiet ściągnęło do Filharmonii tłumy ludności warszawskiej, która w dobitny sposób wyrażała swoje sympatye dążeniom emancypacyjnym we wszystkich kierunkach życia i myśli, z wyjątkiem jedynie... etyki, a ściślej dogmatyki religijnej. Podajemy niżej echa głosów wybitniejszych, kierując się zasadą, wyrażoną przez jednego z mówców, że ważnym jest „nie kto mówi, lecz co mówi. Zaznaczamy więc, że gdy tylko rozlegał się jakikolwiek szerszy głos przeciwko gwałtowi, stale dokonywanemu na duszach ludzkich ze strony mniej lub więcej szczerych fakirów dekadentyzmu chrześcijańskiego, wnet podnosiły głowy widma przerażone półświadomości tradycyi lub całkiem świadomej dewocyi. Jeżeli ta ostatnia jest bardziej dzika niż głęboka, jeżeli niepodobna walczyć z fanatyzmem, to jednak fanatyzm sam siebie w ostatecznych konsekwencyach pierwszej lub później sprowadza ad absurdum, istotny zaś środek ciężkości walki o wolności ducha leży po stronie owej łagodnej, nieświadomionej tradycyi, wessanej z mlekiem matek, z myślą przeszłości i nastrojem otoczenia, ciężającej niewyczuwalnym a jednak ciężkim kamieniem na sercach, umysłach, poglądach ludzkich. Ze ten głos przeszłości, że ta mowa umarłych silniejszą jest od logiki i uczuć żywych, dowodzi fakt, że pomimo istotnego i wielkiego postępu społeczeństw zachodnio-europejskich na polach życia ekonomicznego, społecznego, politycznego, są całe światy poglądów, całe sfery stosunków, trwające w stanie zamarcia, unieruchomienia, letargu. Do takich wszechświatowych niemal spraw, pogrążonych w śnie letargicznym, z którego niemasz środka ocknienia, należy sprawa kobieca. Połowa ludzkości pozbawiona jest praw człowieka za śmiesznymi wprost wyjątkami: Nowej Zelandyi! Zakątków Australii! Do pewnego stopnia Finlandyi! Gdyby powtarzamy nie owa zaklęta moc splecionych tradycyj, społeczeństwa o takiej wysokiej organizacyi, jak angielskie, o tak radykalnej polityce, jak francuskie, osiągając na wszystkich prawie polach życia poważne rezultaty, w miarę doskonalenia ustrojów swoich posuwałyby ku rozwiązaniu kulturalnemu i kwestyę równouprawnienia milionów niewolnic. A jednak widzimy objawy inne: parlament angielski, cierpliwie wysłuchujący najdrobniejszych petycyj swych obywateli w najbłaższych sprawach, z oburzeniem odrzuca wołania kobiet swoich o elementarne prawa wyborcze! W et swoich o elementarne prawa wyborcze! We Francyi, jak zauważył jeden z mówców, lada kretyń, właściciel nieruchomości, przeważa na szali praw obywatelskich panią. Curie-Skłodowką.

Ruch kobiecy nie zrodził się z książek, z głów, z teoryj, ale z życia i ma w sobie ! życie. Rozwój ekonomiczny postępuje w i kierunku uspołeczniania funkcji gospodarczych, które z rąk kobiety przechodzą zwolna w ręce społeczeństwa, ona zaś musi j szukać zarobku, ona „emancypuje się“ bo emancypuje się samo życie od dawniejszych sposobów gospodarczych. Kobieta na wsi, a także kobieta proletariatu przez samo życie postawiona jest na równi z mężczyzną wobec pracy. Na wsi często głową domu, głową gospodarstwa jest kobieta, a mężczyzna ręką, siłą wykonawczą.

Słowniczek pojęć:

Emancypacja - proces wyzwolenia z ograniczeń społecznych, prawnych i ekonomicznych, mający na celu uzyskanie pełnych praw i swobód.

Fakir - w tym kontekście użyty jako metafora dla osób, które mają wpływ na duchowość i etykę, ale mogą być postrzegane jako hipokryci lub zwodnicy.

Dekadentyzm chrześcijański - ruch myślowy i artystyczny, który wyraża pesymizm wobec wartości współczesnego społeczeństwa oraz krytykuje tradycyjne wartości chrześcijańskie, często w kontekście zubożenia duchowego.

Dewocja - przesadna pobożność, często związana z nietolerancją wobec inności społecznych lub religijnych.

Fanatyzm - skrajne, często irracjonalne przywiązanie do jakiejś idei, religii lub przekonań, skutkujące brakiem tolerancji dla innych punktów widzenia.

Ad absurdum - argumentacja polegająca na prowadzeniu rozumowania do absurdalnych konsekwencji, co ma na celu obalenie pierwotnej tezy.

Proletariat - klasa społeczna, której członkowie są zatrudnieni w pracy najemnej i nie posiadają środków produkcji; często związana z ruchem robotniczym.

Pytania do źródła.

Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i średniej (poziom podstawowy):

1. Jakie były główne powody, dla których tłumy ludzi zgromadziły się w Filharmonii?
2. W jaki sposób tradycja i dewocja wpływają na dążenia emancypacyjne kobiet, według tekstu?
3. Jakie są przykłady krajów, które wprowadziły pewne prawa dla kobiet, według autora?
4. Jakie zjawiska społeczno-ekonomiczne przyczyniają się do emancypacji kobiet w opisywanym kontekście?
5. Jakie przeszkody stoją na drodze do równouprawnienia kobiet w społeczeństwie?
6. W jaki sposób kobiety na wsi i kobiety proletariatu są postrzegane w kontekście pracy, według tekstu?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony):

1. Jakie znaczenie ma dla autor odniesienie do Marii Curie-Skłodowskiej w kontekście praw kobiet?
2. Jakie były główne przyczyny ruchu sufrażystek w XIX wieku? Możesz wspomnieć o kontekście społecznym, ekonomicznym czy politycznym.

Literatura pomocnicza:

M. Gawin, *Spór o równouprawnienie kobiet (1864-1919)*, Warszawa 2015

Najważniejsze cenzury:

1869 – Wyoming jako pierwszy stan w USA przyznaje kobietom prawo do głosowania.

1893 – Nowa Zelandia staje się pierwszym krajem, który przyznał kobietom prawo do głosowania w wyborach parlamentarnych.

1902 – Australia przyznaje kobietom prawo do głosowania na szczeblu federalnym.

1906 – Finlandia staje się pierwszym krajem w Europie, który przyznaje kobietom prawo do głosowania i kandydowania w wyborach.

1918 – Wielka Brytania przyznaje ograniczone prawo wyborcze kobietom powyżej 30. roku życia (pełne prawo otrzymają w 1928 r.).

1920 – USA wprowadza 19. poprawkę do konstytucji, przyznając kobietom prawo do głosowania na szczeblu federalnym.

1945 – Francja przyznaje kobietom prawo do głosowania.

1979 – ONZ przyjmuje Konwencję w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord – Joanna Kunigielis